

NYA

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:o 5.

K. F. THEDENIUS.

Maj.

1852.

INNEHÅLL: ORIG.-AFH.: O. SANDAHL: Bidrag till Kinnekulles Flora. TH. FRIES: Botaniska anteckningar rörande Femsjö socken i Småland. — LITT.-ÖFVERS.: Öfversigt af Kongl. Vetenskaps-Akademiens Förhandlingar. Nionde årgången, häft. 1—2. — STRÖDDA UNDERR.: Hofrådet Kochs Herbarium. Tyska uppgifter om Skandinaviens naturalhistoriska litteratur.

Original-Afhandlingar.

I. Bidrag till Kinnekulles Flora, af Oskar Sandahl.

Värdet af s. k. Specialfloror har varit mycket olika bedömdt. I allmänhet får man måhända säga att en trogen karakteristik af någon serskildt, i ett eller annat afseende utmärkt, trakts vegetation — hvilken karakteristik såväl upptager de för hvarje olika beskaffad lokal hufvudsakligen egendomliga växter, som ock angifver bristen på för öfrigt vanliga, eller i grannskapet förekommande arter — är af ett allmännare intresse, såsom varande ett bidrag till kännedomen af ett lands växtgeografiska förhållanden. — Ett blott uppräknande af växtalstren inom någon mer begränsad trakt kan stundom ega en högre, allmännare betydelse och har alltid ett angenämt speciellt intresse för den i nejden boende eller tillfälligtvis besökande växtsamlaren. Detta speciella intresse stegras ju fullständigare växtförteckningen är, och i denna afsigt meddelas här några tillägg till Hr J. E. Zetterstedts förteckning öfver Kinnekulles Phanerogamer och Ormbunkar.

DICOTYLEDONEAE.

Ser. I. Corolliflorae Fr.

Cl. I. Seminiflorae Fr.

Fam. 1. Synanthereae Rich. Less.

- 6½. *Anthemis tinctoria* L. flerst., t. ex. vid Trollmen och Hjelsäter.
16. *Gnaphalium uliginosum* L. allmän.
17. — *sylvaticum* L. t. a.
- 35½. *Lappa tomentosa*. Schkhr. Rustsäter (»Rössäter») och flerst.
- 35½. — *major*. Schkhr. (Fr. Nov.) Österplana, Stora Brattfors.

Cl. II. Annuliflorae Fr.

Fam. 11. Labiatae L.

- 99½. *Mentha Agardhiana*. Fr. Exemplar af denna art, bestämde af Sv. Joh. Lindgren, togos år 1844 i bäcken norr om Källan å Storängen nedanför Westerplana.
- 107½. *Nepeta Cataria*. L. Råbäcks torp.

Cl. III. Tubiflorae Fr.

Fam. 14. Gentianeae Juss.

125. *Gentiana Amarella*, var. *lingulata* Ag. Westerplana storäng 1846.

Fam. 16. Personatae L.

- 119½. *Verbascum Thapso-nigrum* Schied. Mastorp J. Mathesius.
- 144½. *Limosella aquatica* L. Wenerns stränder, t. ex. nedanför Hönsäter.

Fam. 19. Plantagineae L.

169. *Plantago lanceolata* L. På Kinnekulle förekommer flerstädes en form med utdraget, 1—2 tum långt, smalt cylindriskt ax. J. Mathesius.
- 169½. *Littorella lacustris* B. Wenerns stränder, t. ex. Hellekis hamn.

Ser. II. Thalamiflorae Fr.**Cl. IV. Disciflorae Fr.****Fam. 23. Umbelliferae Juss.**

- 173 $\frac{1}{2}$. *Conium maculatum* L. Å en grushög i ängen
nedom Westerplana.
179. *Heracleum sibiricum* L. var. *angustifolium*. Flerst.

Cl. V. Sertiflorae Fr.**Fam. 26. Ranunculaceae Juss.**

- 197 $\frac{1}{2}$. *Ranunculus Flammula* L. Allmän.
- 198 $\frac{1}{2}$. *Batrachium circinatum* Fr. Österplana.
204. *Anemone ranunculoides* L. Ymnig i Hellekis och
Råbäcks munkäng.

Fam. 30. Cruciferae Juss.

- 219 $\frac{1}{2}$. *Sinapis nigra* L. Hönsäter.
- 231 $\frac{1}{2}$. *Cardamine parviflora* L. Wenerns stränder flerst.,
t. ex. vid Hellekis hamn.
- 245 $\frac{1}{2}$. *Teesdalia nudicaulis* Br. »Kinnekulle» (?) Sv. Joh.
Lindgren.
- 248 $\frac{1}{2}$. *Subularia aqvatica* L. Hönsäters hamn.

Cl. VI. Columniflorae Fr.**Fam. 35. Gruinales L.**

- 258 $\frac{1}{2}$. *Geranium molle* L. nedom Westerplana.

Fam. 38. Droseraceae DC.

- 276 $\frac{1}{2}$. *Drosera rotundifolia* L. å Sphagnum-tufvor ne-
danför Österplana valls branter.

Fam. 40. Alsinaceae Bartl.

287. *Malachium aqvaticum* Fr. Ymnig på Wenerns
strand nedanför Hellekis.
293. *Stellaria longifolia* Fr. Ymnig på sandstenslagret,
serdeles nära vid Hellekis hamn.

Fam. 40 $\frac{1}{2}$. Elatineae Juss.

- 304 $\frac{1}{2}$. *Elatine Hydropiper* L. Hönsäters hamn och bad-
ställe.

Ser. III. Calyciflorae Fr.**Cl. VII. Fauciflorae** Fr.**Fam. 44. Lythrarieae** Juss.

317½. *Peplis Portula* L. Vid Österplana och Westerplana.

Fam. 45. Onagrariæ Juss.

319½. *Epilobium hirsutum* L. I gamla kanalen vid Hellekis, hösten 1846.

Cl. VIII. Rosiflorae Fr.**Fam. 47. Pomaceae** L.

325½. *Pyrus communis* L. Westerplana storäng.

330. *Cratægus monogyna* Jacq. var. *pinnatifida*. Branterna vid Martorp.

331½. *Cotoneaster vulgaris* * *nigra* Whlbg. Flerst. t. ex. Branterna nedom Österplana. Vid Mörkeklef.

Fam. 48. Senticosae L.

334½. *Rosa inodora* Fr. Westerplana storäng 1846.

334⅓. — *tomentosa* Sm. Westerplana storäng, Österplana vall 1846.

334¼. — *coriifolia* Fr. Westerplana 1846.

334⅕. — *pomifera* Fr. Österplana och Westerplana 1846.

340½. *Rubus suberectus* Ands. Westerplana nedanföre kalkbranterna.

340⅓. — *glandulosus* Bell. Wenerns strand vid foten af sandstenslagret nedanför Trollmen 1846.

340¼. — *corylifolius* Sm. Nedanför Westerplana.

347½. *Potentilla norvegica* L. Hellekis.

349½. — *alpestris* Hall. Allmän.

Fam. 50. Papilionaceae L.

362. *Lathyrus palustris* L. Österplana vall, nordvest ut från stora Brattfors.

Cl. IX. Centriflorae. Fr.**Fam. 51. Ericineae** Juss.

398½. *Pyrola media* Sv. Skogen mellan Westerplana och Hjelmsäter.

Fam. 55. Polygonaceae Juss.

413. *Polygonum mite* Schrank. Wenerns stränder, t. ex.
Hellekis hamn, icke sparsamt.

Ser. IV. Incompletae Fr.**Cl. XI. Juliflorae** Fr.**Fam. 63. Coniferae** Juss.

456. *Taxus baccata* L. är förgäfves eftersökt på Kinne-
kulle under sednaste decennium.

MONOCOTYLEDONEAE.**Cl. XV. Spadiciflorae** Fr.**Fam. 74. Cyperaceae** Juss.

- 523½. *Scirpus acicularis* L. Wenerns stränder flerst., t.
ex. nedanför Hellekis och Hönsäter.

Cl. XVI. Glumiflorae Fr.**Fam. 75. Gramineae** Juss.

- 572½. *Festuca pratensis* Huds. L. t. a.
576½. *Schedonorus tectorum* Fr. (S. Veg. Scand.) På
torftak i Klefva by.

**2. Botaniska anteckningar rörande Femsjö socken
i Småland,
af Th. M. Fries.**

(Forts. fr. p. 57.)

Det bördigaste stället inom pastoratet är S. Böke-
berg. På vägen till detta ställe hafva vi att märka *Par-*
melia gelida på stenar i stenrör bredvid vägen, såsom
straxt vid Knapabo o. s. v. *Opegrapha petræa*, Femsjö-
florans på en gång måhända raraste och intressantaste
laf, finnes på stenar bredvid vägen, då man kommit ut-
för första brinken från Knapabo, straxt på andra sidan
den kärraktiga marken, nedanför brinken vid grushålorna
på högra sidan om vägen. Ehuru jag ej erhöll den på detta

ställe, oaktadt flitigt letande, tviflar jag dock ej, att den ännu der förekommer, ehuru jag öfversåg den för dess likhet med *Lecidea panæola*. Då man framkommit till S. Bökebergs gårde, har man på venster hand att söka *Listera ovata*, *Setaria viridis*, *Lolium temulentum*, *Eriophorum latifolium*, *Equisetum pratense*, *Struthiopteris*, *Lecidea leucoplaca* (på askarne) och *atrorubens* (på en askstubbe, långt ned i gärdet nära ett led), *Biatora aurantiaca* (vacker) och *ferruginea*, *Parmelia pallescens* och *cerina stillicidiorum*, *Verrucaria alba* (med *Lec. leucopl.*), *Collema nigrescens* m. fl. — samt på högra sidan om vägen *Salix plicata elatior* straxt innan man framkommer till byggnaderna, *Salix depressa* vid badstugan, *Acorus* i kåltäppan och *Parmelia rubiginosa* på en asp något närmare St. Tranhult. — Det har varit mig omöjligt att närmare beskrifva hvarje serskildt växts lokal på venstra sidan om vägen, men jag är säker på, att de flesta med mig gerna dröja under letande i de vackra löfängar, som här finnas och som äro de enda tillflyktsorter inom Femsjö för åtskilliga allmänna växter såsom *Anemone Hepatica*, *Paris*, *Trollius*, *Pyrola rotundifolia*, *Parnassia*, *Satix nigricans* (en enda buske) m. fl. Äfven utan någon ledning blifver man dock aldrig obelönt på sina vandringar kring detta ställe, som utgör, så att säga, perlan inom Femsjö socken. — *Cetraria scapincola*, en vid Femsjö rar laf, finnes på enbuskar häremellan och N. Bökeberg, der intet är att anmärka, utom att *Scirpus silvaticus* der förekommer vid en bäck nära Bäcka hage.

Näst S. Bökeberg är Yaberg det bördigaste stället inom socknen. Vill man besöka nämnda säteri, går man förbi kyrkan och insamlar mellan den och byn *Hieracium cæsium* och *Imperatoria*, hvilken sednare äfven förekommer längre ned vid åkern Trehörningen. Vid Domkullen vid Femsjö by tages *Salix plicata* och i Elfvadalen *S. laurina*. Vid Bäckabron gömmer sig bland albuskarne sparsamt *Aconitum Cammarum*. Då man kommit genom Norra led, inträder man i Qvarnhagen, hvarest på en sten *Biatora panæola* och *Verrucaria acrotella* finnas på högra sidan om vägen. På vägen häremellan och der vägen viker af åt Bohult tog jag på stenar bredvid landsvägen

Opegrapha petraea, men kan ej närmare beskrifva stället. — Vid Haghult finner man vid sågen *Lecidea milliaria* på träd, vid Hallesjön *Aira uliginosa* och *Subularia* samt i kåltäpporne *Rumex obtusifolius*. Vid Hallaböke har man att söka *Galeopsis pubescens* och *Rosa coriifolia*, vid Ibro *Chara flexilis* i Södra Färgen samt vid Saraböke soldatorp *Filago minima*. Vid sjelfva Yaberg finner man *Cerastium viscosum*, *Rubus suberectus* i stenrören i åkrarne, *Brassica campestris* bland säden, *Eriophorum latifolium* och *Carex pulicaris* och *irrigua* i kärren nedåt sjön, vid hvilken *Aira uliginosa* ymnigt förekommer jemte *Scirpus multicaulis*. *Sparganium natans* finnes såväl i denna sjö, som i S. och Mellan-Färgen. Vid qvarnen finnes vacker *Parmelia lanuginosa*, på stengärdesgårdar vid husen *Biatora lucida* och straxt utom ledet på vägen åt Hökhult *Usnea barbata* α) *florida* (äfven formen med apothec. förvandlade till röda knölar), *Coniocybe pallida* m. fl. jemte *Polyporus quercinus* (ny för Femsjö-Floran). Hemvägen bör tagas öfver Saraböke, för att derifrån ro öfver S. Färgen, hvarigenom den annars ganska dryga vägen betydligt förkortas.

Ehuru Thorsaberg ej tillhör Femsjö, utan Lidhult S:n, upptager jag dock här en excursion dit, isynnerhet som väl ingen, hvilken besöker Femsjö, underlåter att besöka detta ställe. På vägen dit har man intet att anmärka, förrän vid Håknaböke, der *Gymnadenia albida* i mängd förekommer i dess ängsgärde. I kärren v. om vägen häremellan och Knallhult har man att insamla *Bidens cernua* β *radiata* och på Frillens strand midt emot Håknasjön *Verrucaria margacea*; vid landsvägen nära Örevad finnes ymnig *Blechnum Spicant* och vid Knallhult *Sparganium natans* var. (se ned.). Vid Kohlhult på Frillens strand, på den utskjutande udden innan man passerat bäcken, insamlar man en var. af *Carlina vulgaris* (se ned.) och då man passerar Fylleå *Subularia* och *Carex filiformis* vid bron öfver ån. Längre ned vid dess öfersvämmande stränder, i vattengropar nära stranden, finner man *Utricularia neglecta* och på det vackra bokbeklädda berget midt emot bron *Euphrasia parviflora*, *Sticta glomerulifera* (ymnig), *Parmelia hematomma*, *Biatora ro-*

sella m. fl. allmännare boklafvar. *Brassica campestris* förekommer i åkrarne nedanför berget. Vid gården insamlar man *Hieracium gothicum angustifolium* på Smedjebacken, hvarestefter man beger sig till gölen, der man nära dess utlopp finner *Juncus stygius*, straxt ö. om densamma *Betula nana* samt n. derom ymnig *Malaxis paludosa*. I skogen vid qvarnen förekommer *Ledum*, som äfven finnes vid Kohlhult. Nära gården, på ändan af det ofvan nämnda berget, finner man *Parmelia centrifuga* var. *punctata*.

Slutligen vill jag meddela växtställen på sådana växter, som ej låta hänföra sig till någon af dessa ofvan uppgifna excursionser:

Prunus insititia förekommer i kåltäppor t. ex. vid Stensbohl; vild finnes den ej inom socknen, men väl nära gränsen vid Rangalsbo i Unnaryds s:n på en backe vid landsvägen.

Aquilegia vulgaris Råhult; kring stenarne i Hulefällan.

Betula nana finnes inom Femsjö s:n endast vid Kohlhults göl, i hvilken Jönköpings, Kronobergs och Hallands län sammanstöta.

Evernia vulpina togs af mig (1 ex.) på en skogslada, tillhörig S. Bökeberg, nära Dullaberget.

Parmelia Acetabulum funnen en gång på ek i Femsjö gärde nedåt Bäckabron.

P. tartarea var. *frigida* i kärret midt emot byns soldat-torp på andra sidan om Råknen.

Biatora carneola växte på den nu nedhuggna boken vid Fattigstugan.

B. campestris »tantum loco elato ad Hökhult.»

B. denigrata på den nu nedrifna ladan vid prestgården.

Lecidea dolosa i Femsjö bys skog.

L. chloropolia på Råknen midt emot Gatubacken.

L. turgidula i skogen ofvanför byns intag.

Calicium brunneolum i prestgårdens skog rar.

Verrucaria epigæa. Då man från skogsledet går rakt upp för Råknen, finner man denna laf vid vägkan- ten på högra sidan af vägen. På ett dylikt ställe vid Hjortastockar.

Pyrenothea incrustans. Då man går vägen åt Kohl-
hult och gått förbi Femsjö soldat-torp samt fått syn på
den första af »Kulkarne», ligger på vänstra sidan om vä-
gen en klippa, på hvilken i en krypta åt n. v. *P. inc.*
finnes jemte *Racodium rupestre*.

Collema cheileum (ny för Femsjö-Floran) på rudera
efter byns soldat-torp.

Derjemte vill jag fästa kommande botanisters upp-
märksamhet på följande, af min Fader planterade, växter,
emedan det skall blifva intressant att se, huruvida de
komma att fortfarande trifvas på denna magra ort:

Sisymbrium officinale kring prestgården.

Rubus suberectus i prestg. trädgård.

Spiraea salicifolia på en åkerren vid kyrkan samt vid
bäcken i byns intag jemte *Polygonum Bistorta*.

Salix acutifolia i Kålgården och Hulefällan.

Salix laurina och *lanceolata* i Kålgården.

Galanthus nivalis, *Tulipa silvestris* och *Sedum acre* i
Hulefällan.

Allium Scorodoprasum i Kålgården och Hulefällan.
Ätskilliga hafva på sednare tider utgått, t. ex. *Cynoglossum*
off. vid prestgårdens n. ö. hörn; *Melandrium noctiflorum*
i Kålgården o. s. v.

Sedan jag nu meddelat lokaler på de växter, som
isynnerhet ådraga sig deras uppmärksamhet, som besöka
Femsjö, så vill jag öfvergå till några få anmärkningar öf-
ver den olikhet, som förefinnes mellan fanerogama vege-
tationen nu och på den tid, då *Stirpium agri* Femsion.
index skrefs. Inom växtverlden råder nemligen lika myc-
ket som inom djurriket *) denna omvexling, att en art
utdör under det en annan uppträder på en ort och
derföre är måhända största intresset af en lokal-flora att
efter en längre tids förlopp jemnföra den med den ve-
getation, som då råder på det beskrifna området. Vis-
serligen ske dessa förändringar ej hastigt, ty »in natura
non datur saltus», utan småningom och omärkligt, så att
hvad jag i den vägen har att anföra rörande Femsjö-

*) Såsom anmärkningsvärdt må det tillåtas att anföra, att Snokar,
som under min Faders hela vistande i Femsjö ej blifvit sedda,
nu äro derstädes allmänna.

Floran är högst obetydligt. Jag anför här ej sådana växter, som först på sednare tid blifvit urskilda och derföre i St. agr. Fems. anföras under andra namn (såsom *Scirpus multicaulis*, *Hieracium gothicum* och *diaphanum*, *Galeopsis pubescens* m. fl., hvilka dessutom äro omnämnda här ofvan), ej heller sådana, som blifvit öfversedda före utgifvandet af nämnde bok (t. ex. *Listera ovata*, *Salix laurina* m. fl., som äfven äro ofvan anförda) utan endast sådana, hvilka antingen utdött eller på sednare tider, med förökad humus-tillgång, spridt sig inom socknen. De äro:

Avena brevis är ej funnen sedan omkr. 1814. — *Bromus pratensis* är genom misstag inkommen i Femsjö-Floran.

Galium tricornae, som blifvit upptagen i Svenska flororna, var vid Femsjö endast tillfällig och längesedan utgången.

Verbascum nigrum har något litet spridt sig.

Viburnum Opulus, som fordom endast var bekant från en hage vid S. Bökeberg, har spridt sig till N. Bökeberg, Elmås etc.

Pyrola uniflora är längesedan utdöd, ehuru i början af detta sekel ymnig.

Viscaria purpurea har äfven något spridt sig.

Prunus spinosa? I Hägnen fann jag en buske, som knappt kan vara någon annan än denna, men emedan den ej är funnen i v. Småland, torde en närmare undersökning på stället vara nödig.

Geum rivale har högst betydligt spridt sig. År 1826 fanns den endast på ett enda ställe vid S. Bökeberg; nu deremot har den ej blott spridt sig till andra delar af gårdet utan äfven till N. Bökeberg, Tranhult, Elmås, Femsjö by o. s. v.

Ajuga pyramidalis är ej mera rar, utan finnes här och der, såsom vid Yaberg, Saraböke, Tranhult, S. Bökeberg etc.

Elsholtzia cristata är försvunnen vid prestgården.

Brassica campestris är nu rar; jag fann den endast vid Yaberg.

Anthyllis Vulneraria blef en gång funnen (1 ex.) i Hulefällan, men återfanns ej mer. Jag fann den ganska

ymnig på Källnåset på sluttningen mot Staängsviken, der den på min Faders tid bestämt ej fanns.

Apargia hispida har äfven något spridt sig.

Senecio viscosus var tillfällig och nu försvunnen.

Epipogium aphyllum sökes nu förgäfvat, åtminstone på det uppgifna stället, sedan skogen nu är fälld och svedjad.

Hvad Lichenerna angår, så synes af föregående uppgifter, att åtskilliga ej mera finnas på de ställen, hvarifrån de förr varit kända, men troligen finnas de på något annat ställe inom socknen, ehuru jag förbisåg dem, hvarföre jag här ej upptager dem.

Det, hvaruti största förändringen försiggått under det $\frac{1}{4}$ sekel, som förflutit sedan St. agr. Fems. ind. utkom, är med afseende på de odlade växterna. Visserligen träffar man i kålgårdarne samma starkt luktande *Mentha*, *Artemisia*, *Tanacetum Balsamita*, *Tagetes*, *Hyssopus* m. fl., samma »kyrkokryddor» *Lepidium sativum*, *Myrrhis*, *Anisum*, *Coriandrum* etc., samma få prydnadsväxter såsom *Paeonia off.*, *Aconitum*, *Bellis* o. s. v., till hvilka endast, enligt hvad jag nu påminner mig, kunna läggas *Lonicera Periclymenum* (vid Yaberg) och *Senecio sarracenicus* *) (på ett par ställen, t. ex. vid torpet Dalla under Bohult). Deremot har en större ifver börjat visa sig i odling af bärbuskar, af hvilka vid Yaberg, utom den mera vanligt förekommande *Ribes Uva crista* med varr. *reclinatum* och *Grossularia*, äfven förekomma *R. nigrum* och *rubrum*. — I en afhandling öfver växternas Svenska namn **) har min Fader visat, huru beroende fönsterväxterna äro af modets vexlingar, huru den ena växten undantränger den andra, för att i sin ordning sjelf undanträngas. Öväntadt var dock att se, huru detta modets välde sträckt sig ända till det aflägsna Femsjö; »Unica Rusticorum planta fenestralis», *Impatiens Balsamina*, hade föraktad blifvit undanträngd till en eller annan torpstuga eller ställd i någon aflägsen vrå på bondgårdarne, der den vårdades af någon

*) Denna har fått det besynnerliga namnet »Rödbäckorn», troligen en förvrängning af *Rudbeckia*, af hvilket slägte en art funnits vid prestgården.

**) Uppläst på Svenska Academiens högtidsdag 1850.

gammal gumma, hvilken ännu med samma omsorg, som under barnaåren, omfattade sina kära Balsaminer. De unga bondflickorna funno deremot ett mera värdigt föremål för sin omvårdnad i *Fuchsier* (de modernaste och mest skattade för det närvarande), *Pelargonias*, *Geranias*, *Cactus alatus* m. fl., som dock måhända snart äro förkastade för andra.

Hvad mina utflygter till Halland och kringliggande delar af Småland beträffar, så voro de så korta, att jag på dem ej fann något af serdeles intresse, hvarföre jag nu vill öfvergå till några anmärkningar vid de former, som isynnerhet tilldrogo sig min uppmärksamhet. Det lilla jag utom Femsjö fann anmärkningsvärdt inflätar jag deribland.

Den bland stenar på Frillens strand förekommande *Carlina* (se ofvan) afviker till habitus betydligt från den vanliga. Tilläfventyrs har den det ovanliga växtstället att tacka för sin lifligt gröna färg och smalare, längre blad. Jag förmodade, att den skulle höra till *C. longifolia* Reich., men vid jemnförelse med fig. 1008 i hans Iconogr. Bot. fann jag, att den afviker genom kortare, vid roten mera samlade och styft-upprätta blad, smärre blomkorgar o. s. v., ehuru den tilläfventyrs bildar öfvergång från *L. vulgaris* till denna art. Det är samma form, som Mag. Larsson anför för Dalsland.

Den vid Valshult förekommande *Centaurea Jacea* föreföll mig betydligt olika Upsala-formen och är utan tvifvel någon på sednare tider urskild art, ehuru jag ej kan afgöra det, emedan exemplaren för mig förkommit.

Hieracia. Af detta slägte finnes vid Femsjö följande 10 arter: *H. Pilosella* (allm.) *Auriculæforme* (r.r.), *Auricula* (allm.), *diaphanum* (r.r.), *cæsium* (r.), *murorum* (r.), *vulgatum* (högst allmän), *gothicum* (här och der), *tridentatum* (r.r.), samt *umbellatum* (allm.). Man ser här af att inga *Pilosellæ* af *H. præalti* och *cymosi* grupper, ej heller några *Pulmonareæ stylo luteo* här förekomma, om man undantager den atypiska lundformen af *H. diaphanum*, af hvilken jag endast fann några former, som med frågetecken kunna föras till denna art. De öfverensstämma med denna art i anseende till holksjällen o. s. v. och äro märk-

liga genom sitt saffransgula stift, ehuru habitus mera närmar sig *H. gothici* och *vulgati*. En form har äfven, förmodligen genom torkningen, stylus fuliginous och i dess habitus ligger tillika något, som påminner om *H. murorum*. Ex. i H. N. II. 11. hafva likaledes sotbrunt stift, såsom i Fr. Monogr. Hier. anmärkes, att förhållandet är vid torkning, men äro dock betydligt olika till habitus. — Den vid Femsjö förekommande *H. Auriculæforme* är ingalunda så utmärkt som i mellersta Sverige, hvarföre den äfven i Fr. Nov. II. p. 248 *) endast anföres, som en var. af *H. Pilosella*, hvilken den här långt mer liknar än vid Upsala. Att D:r Hartman (Sk. Flora ed. 4) anför den såsom förekommande vid »Femsjö, ömning enl. Fr.» beror utan tvifvel på missförstånd af orden i Nov. II. på anf. st.: »ad Femsjö in glareosis, inter *H. Auriculam* et *Pilosellam* vulgatissima, perrarum», då deremot endast ett par tuftor af densamma der förekomma. — Utom hufvudformen förekommer af *H. pilosella* endast var. *pilosissimum* (rar.) vid Elmåsaletet. — Af *H. cæsium* förekommer endast den i H. N. II. n. 10. lemnade formen med rödfleckiga blad, som mera påminner om *H. vulgatum* än Upsala-formerna. — Af *H. murorum* finnes utom den vid Elmås insamlade och i H. N. II. n. 7. meddelade formen *sylvaticum* äfven en, som närmar sig var. *dissectum* (Monogr. Hier.), rar vid Valshult. Vid Fröböke i Halland togs en tredje form *capitulis nigricantibus cauleque 2—3 foliato*. — Den art, som vid Femsjö spelar hufvudrollen och som begagnar alla de masker, som detta slägte eger i sin oändliga variationsförmåga, är *H. vulgatum*. Af formerna α) *angustifolia* (Fr. Monogr. Hier.) förekommer nästan endast den i H. N. II. 9. gifna formen och »*H. maculatum*» Smith. med långa, rödfleckiga blad och 2—3 fot hög stjlk. En annan form, af hvilken jag erhöi endast ett ex. (i en fuktig lund vid Valshult) skulle jag vilja kalla *Lapsanoides* till följe af dess påtagliga likhet med *Lapsana communis*, dess små blommor och låga växt.

*) Den derstädes anförda var. δ . *collino-Pilosella* är *H. stoloniflorum*, som endast en gång är funnen vid Femsjö kring »krakaboden». Då den sedan ej återfunnits, bör den ej upptagas bland »stirpes agri Femsionensis».

Mellan dessa former och *varr. c) latifolia* (Mon. Hier.) finnas flera tydliga mellanformer, men mellan dessa och *varr. b.) glaucellæ* kunde jag ej finna någon direct öfvergång. Dessa sednare tror jag utgöra en väl skild art, hvilken jag under alla dess former, från ljunghedsformen till lundformen, från klippformen till käriformen, alltid igenkände på dess smärre blomkorgar och mera tandade, smala och nästan aldrig under röda blad, som ganska mycket påminna om *H. onosmoides*, samt serdeles täcka utseende. Emellertid vågar jag ej med visshet påstå dessa formers arträttighet, då man, för att rätt lära känna en enda art *Hieracium*, behöfver flera års fortsatta studier. Intressant skall det emellertid blifva att se, huruvida den odlad kommer att bibehålla sitt egendomliga habitus.

(Forts.)

Litteratur-Öfversigt.

Öfversigt af Kongl. Vetenskaps-Akademiens Förhandlingar.

Årg. 9. 1852. Häft. 1—2.

Uti detta nyligen utkomna dubbelhäfte förekommer ett från professor *J. G. Agardh* insändt meddelande rörande »*Rotknölar*» hos *Potamogeton pectinatus*. Vid rensning af en dam i Lunds botaniska Trädgård hade Akad. Trädgårdsmästaren *Lundberg* varseblifvit ett slags lökar eller knölar i mängd förekommande i den upptagna gyttjan. Dessa härrörde från *Potamogeton pectinatus*, som växt i dammen och beskrivas af Prof. Agardh sålunda: »De hade en mindre hasselnöts storlek, voro aflånga, trinda, på sned öfver midten märkta med en svag tvärfåra, mot ändarne något afsmalnande; till färgen bruna, men ofta olikfärgade ofvan och under tvärfåran, så att den öfra hälften än var mörkare, än ljusare än den nedre; sjelfva ändarne voro tvära, med märke efter, eller ännu bärande en trådsmal, cylindrisk förlängning ifrån den ena, sällan från båda ändarne.»

Då i monografier öfver Potamogetonerna dessa vanligen endast uppgifvas ega krypande rhizomer med trådlika rötter och några knöllika förökningsorganer icke pläga omnämnas, så var den nu gjorda iakttagelsen intressant och säkerligen en nyhet för de flesta. Att de funna knölarne dock icke böra kallas *rotknölar* utan snarare *stjelknölar* (tubera) eller *knopplökar* (bulbilli) synes af deras uppkomstsätt samt deraf, att de gifva upphof åt nya individer.

Rörande deras utveckling yttrar Prof. Agardh: »Ifrån knäna på det krypande rhizomet utgå trådlika rötter nedåt och två slags grenar uppåt. Det ena slaget bildar de väl kända bladbärande stammarne, som småningom höja sig till vattenytan och slutligen der blomma. Grenarne af det andra slaget bestå af några få artikulationer; de bära inga gröna blad, men slutas af en knopp, som utgöres af flera eller färre hopsittande fjäll. Dessa grenar krypa, som det synes, på botten, fästas dervid genom egna rottrådar, så att knopparne, som småningom utbildas till köttiga rotknölar, hvila på botten och sannolikt nedtränga allt djupare i den mjuka gyttn till de slutligen lossna ifrån moderstammen, för att sjelfva ge upphof åt ett nytt stånd.» — samt slutligen: »I morfologiskt afseende torde dessa rotknölar hos Potamogeton ha ett visst intresse; de synas mig nemligen icke fullt öfverensstämma med någon af de typer för dessa slags bildningar, som allmännast äro kända. De kunna icke jämföras med Monocotyledonernas *bulbi*; icke heller synas de mig fullt motsvaras af *tuberidierna* hos Epidendron och analogo växter. Kanske närmast öfverensstämma de med Dicotyledonernas *tubera*, men med den skillnad, som är en följd af sjelfva deras monocotyledona typ: de uppkomma af en terminalknopp och ge upphof åt en sådan.» — I öfrigt få vi hänvisa till sjelfva afhandlingen, hvilken åtföljes af en upplysande planch.

Strödda Underrättelser.

Hofrådet Kochs Herbarium.

Det Herbarium som tillhörde den genom sin *Synopsis Floræ Germanicæ et Helvicæ* i Skandinavien allmänt kända och värderade, nyligen aflidne Professorn och Hofrådet Koch, och hvilket innehåller en otalig mängd original exemplar och autografer från tidehvarfvets berömdaste botanister, samt anses som en vetenskaplig skatt af högt värde, har blifvit inköpt af Apothekaren Weiss i Nürnberg. De europeiska växterna med deras varieteter finnas deruti serdeles fullständigt och ifrån många olika lokaler. En afdelning af detsamma innehåller utsökt sköna exemplar af de i ofvannämnde Synopsis upptagne tyska och schweiziska växter och kan anses som ett bihang dertill.

Uti *M* 9 af Botaniska Tidskriften *Flora* för innevarande år erbjuder sig den nuvarande egaren att lemna de upplysningar, som botanisterna kunna önska sig rörande i nämnde Herbarium förvarade original exemplar.

Uti »Die Blätter für literarische Unterhaltung» (Leipzig 1851, *M* 125 och 1852 *M* 5) lemnas en statistisk öfversigt af danska och svenska literaturen under det sistförflutne året. Rörande Sverige yttrar utgifvaren, att dervarande naturforskare behandla vetenskapen mera i specialiteter än i allmänhet. Af botaniska skrifter anföras blott Mag. Anderssons Atlas öfver den Skand. Florans naturliga familjer och Prof. Wikströms Årsberättelser för 1843—44. (Båda dessa författares namn äro efter vanligheten orätt stafvade). — Utgifvarne af »Botanische Zeitung» (Mohl och Schlechtendal), som citera ofvannämnda tidskrift, anse dock med skäl, att dessa uppgifter om Skandinaviens naturalhistoriska literatur måste vara högst ytliga och bristfälliga.